

Factsheet - Resultaten kwaliteitsindicator 8.1.1. Screening op ondervoeding bij in de kliniek opgenomen kinderen 2020

Percentage kinderen dat bij opname is gescreend op acute ondervoeding

In 2008 heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) de screening op ondervoeding bij kinderen én het behandelen van ondervoeding bij kinderen opgenomen in de 'Basisset Medisch Specialistische Zorg'¹. De inspectie publiceert jaarlijks [Het Resultaat Telt](#). Dit is een analyse op de kwaliteitsindicatoren van ziekenhuizen en particuliere klinieken. De resultaten van 2020 op de kwaliteitsindicatoren rondom ondervoeding zijn door de Stuurgroep Ondervoeding in overleg met de IGJ verwerkt in vier factsheets (screening op ondervoeding bij in de kliniek opgenomen kinderen, behandeling van ondervoeding bij volwassenen, behandeling van ondervoeding bij kinderen, screening ondervoeding geriatrische patiënten). Deze factsheet geeft de resultaten van 2020 op de indicator 'screening op ondervoeding bij in de kliniek opgenomen kinderen'.

De IGJ vraagt hierbij het volgende:

1. Het percentage kinderen (≥ 28 dagen en < 18 jaar) dat bij opname gescreend is op acute ondervoeding. Acute ondervoeding is als volgt gedefinieerd: kinderen (28 dagen-1 jaar) met een gewicht $<$ dan het getal bij -2 SD op de groeicurve gewicht naar leeftijd; kinderen (1- < 18 jaar) met een gewicht $<$ dan het getal bij -2 SD op de groeicurve gewicht naar lengte. Er dient een continue meting uitgevoerd te worden. Hieronder verstaat de IGJ dat u elk kind (≥ 28 dagen en < 18 jaar) screent op ondervoeding gedurende het hele jaar en niet steekproefsgewijs.
2. Het percentage kinderen dat bij opname geclassificeerd is als acuut ondervoed (o.b.v. meten van lengte/gewicht).
3. Welk screeningsinstrument om het risico op ondervoeding te bepalen wordt gebruikt bij kinderen?
Met deze laatste vraag, vraagt de IGJ naar het instrument waarmee het risico op ondervoeding vastgesteld wordt. Let op: er is een verschil tussen het hebben van een (hoog) risico op ondervoeding en het acuut ondervoed zijn.

De IGJ stelt dat bij optimale screening ook op chronische ondervoeding wordt gescreend door de SD score te bepalen van lengte naar leeftijd, maar vraagt niet naar de resultaten van screening op chronische ondervoeding.

Ondervoeding ontstaat vaak in de periode voor opname. De signalering in het ziekenhuis is een startpunt voor de behandeling, echter de opnameduur in het ziekenhuis is vaak te kort om effectief te behandelen. Het is daarom belangrijk om ook na de opname zorg te dragen voor een adequate behandeling van de ondervoeding. Hierbij is een goede (multidisciplinaire) samenwerking in de keten na ontslag uit het ziekenhuis van groot belang.

¹ <https://www.igj.nl/zorgsectoren/ziekenhuizen-en-klinieken/publicaties/indicatorensets/2019/09/03/basisset-medisch-specialistische-zorg-2020>

Ook dit jaar is het aantal kinderen dat is geïncludeerd voor deze indicator opvallend. Vorig jaar was een daling zichtbaar van 76.226 kinderen in 2018 naar 70.005 kinderen in 2019. In 2020 zijn 51.957 kinderen geïncludeerd voor deze indicator. Bij een aantal ziekenhuizen staat in de toelichting genoemd dat er minder kinderen zijn opgenomen als gevolg van de covid epidemie.

Eerdere jaren was het percentage acute ondervoeding bij opname stabiel tussen 6.5 en 7%. In 2019 daalde de prevalentie ondervoeding bij opname in het ziekenhuis naar 5.3% en in 2020 bleef dit gelijk op 5.2%.

Ziekenhuizen:

In totaal hebben 80 Nederlandse ziekenhuizen gegevens aangeleverd waarvan 74 ziekenhuizen aangeven kinderen te behandelen in het ziekenhuis. Hiervan geeft één ziekenhuis ² aan dat de resultaten verwerkt zijn in de resultaten van een ander ziekenhuis en één³ ziekenhuis geeft aan dat zij zijn gestopt met het registreren van deze indicator. Zij doen dit ter vermindering van de regeldruk en administratieve last met daarbij opgemerkt dat er geen enkel kind op de afdeling ligt opgenomen waarvan niet bekend was dat die ondervoed was. Van de 72 ziekenhuizen die overblijven, hebben er 71 een continue meting uitgevoerd.

De resultaten van de 71 ziekenhuizen voor het kalenderjaar 2020 zijn in tabel 1 terug te vinden. Indien de meting een steekproef betrof, staat dit erbij vermeld. Voor de landelijke resultaten van de kwaliteitsindicatoren screening en behandeling ondervoeding bij kinderen in de periode 2008 tot en met 2020, zie bijlage 1.

Resultaten van de ziekenhuizen

- Het screeningspercentage op acute ondervoeding en percentage acuut ondervoede kinderen.
In 2020 zijn 51.957 kinderen opgenomen in het ziekenhuis. Hiervan is gemiddeld 83.8% gescreend op acute ondervoeding en werd 5.2% gekwalificeerd als acuut ondervoed.
Uit de analyse blijkt dat van de 71 ziekenhuizen die kinderen behandelen en waarvan de cijfers bekend zijn 51 ziekenhuizen (= 72%) 80% of meer van de kinderen screenden. In 2019 was dit 68%.
- Screeningsmethode risico op ondervoeding.
Van de 71 ziekenhuizen, die gegevens over screening risico ondervoeding bij kinderen hebben aangeleverd, gebruiken 64 ziekenhuizen (90.1%) het screeningsinstrument 'STRONGkids' om het risico op ondervoeding te meten. Vorig jaar was dit 88.6%. Naar de resultaten van de screening op het risico op ondervoeding wordt door de IGJ niet gevraagd.

² Sint Maartenskliniek (Boxmeer)

³ Bernhoven (Uden en Oss)

Tabel 1: Screening op acute ondervoeding bij in de kliniek opgenomen kinderen 2020

	Aantal opgenomen kinderen	Aantal kinderen bij opname gescreend op acute ondervoeding	Aantal kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed	Percentage kinderen bij opname gescreend op ondervoeding (%)	Percentage kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed (%)
Laurentius Ziekenhuis (Roermond)	570	564	15	99	3
Zaans Medisch Centrum (Zaandam)	352	346	8	98	2
Röpke-Zweers Ziekenhuis Saxenburgh Groep (Hardenberg)	253	248	8	98	3
Zuyderland MC	558	536	17	96	3
RIVAS Zorggroep, Beatrixziekenhuis (Gorinchem)	626	599	13	96	2
Ziekenhuis Amstelland (Amstelveen)	474	453	3	96	1
Gelre Ziekenhuizen (Apeldoorn en Zutphen)	1005	960	43	96	4
Rijnstate (Arnhem, Velp en Zevenaar)	625	595	49	95	8
Streekziekenhuis Koningin Beatrix (Winterswijk)	303	288	7	95	2
MCL (Leeuwarden)	625	592	41	95	7
Ziekenhuis St Jansdal (Harderwijk)	470	443	25	94	6
Wilhelmina Ziekenhuis (Assen)	235	220	31	94	14
Ikazia Ziekenhuis (Rotterdam)	330	307	11	93	4
Bravis ziekenhuis	1024	952	37	93	4
VieCuri (Venlo en Venray)	766	705	5	92	1
Maasziekenhuis Pantein (Boxmeer)	398	366	2	92	1
UMC Utrecht (Utrecht)	2483	2281	57	92	3
Medisch Spectrum Twente (Enschede)	651	596	105	92	18
St. Anna Ziekenhuis (Geldrop)	410	374	19	91	5
AMC (Amsterdam)	2393	2168	200	91	9
Elkerliek Ziekenhuis (Helmond en Deurne)	414	374	23	90	6

	Aantal opgenomen kinderen	Aantal kinderen bij opname gescreend op acute ondervoeding	Aantal kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed	Percentage kinderen bij opname gescreend op ondervoeding (%)	Percentage kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed (%)
Ziekenhuis Nij Smellinghe (Drachten)	266	240	47	90	20
Reinier de Graaf Groep (Delft en Voorburg)	1002	900	71	90	8
Jeroen Bosch Ziekenhuis ('s-Hertogenbosch)	593	532	12	90	2
Catharina Ziekenhuis (Eindhoven)	409	366	26	89	7
Flevoziekenhuis (Almere)	833	740	27	89	4
Maasstad Ziekenhuis (Rotterdam)	671	594	17	89	3
Máxima Medisch Centrum (Eindhoven en Veldhoven)	667	588	25	88	4
Amphia Ziekenhuis (Breda)	1178	1037	47	88	5
Isala concern	844	740	56	88	8
Diakonessenhuis (Utrecht en Zeist)	501	437	27	87	6
Sint Franciscus Vlietland Groep, Concern	744	648	39	87	6
VUmc (Amsterdam)	62	54	4	87	7
Ziekenhuisgroep Twente (ZGT) (Almelo en Hengelo)	713	621	20	87	3
BovenIJ ziekenhuis (Amsterdam)	208	181	3	87	2
Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis	641	554	53	86	10
LUMC (Leiden)	1338	1156	100	86	9
Groene Hart Ziekenhuis (Gouda)	768	661	22	86	3
Albert Schweitzer Ziekenhuis (Dordrecht)	585	501	27	86	5
Admiraal De Ruyter Ziekenhuis (Goes en Vlissingen)	501	429	21	86	5
HagaZiekenhuis (Den Haag)	1251	1064	37	85	3
St. Jans Gasthuis (Weert)	221	186	14	84	8

	Aantal opgenomen kinderen	Aantal kinderen bij opname gescreend op acute ondervoeding	Aantal kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed	Percentage kinderen bij opname gescreend op ondervoeding (%)	Percentage kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed (%)
St. Antonius Ziekenhuis (Nieuwegein)	680	567	69	83	12
Ziekenhuis De Tjongerschans (Heerenveen)	186	155	13	83	8
Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis (Nijmegen)	598	498	11	83	2
Ommelander Ziekenhuis Groep (Delfzijl en Winschoten)	299	246	14	82	6
UMCG (Groningen)	2282	1868	80	82	4
Slingeland Ziekenhuis (Doetinchem)	292	238	6	82	3
Ziekenhuis Gelderse Vallei (Ede)	480	390	4	81	1
Rode Kruis Ziekenhuis (Beverwijk)	393	318	7	81	2
Erasmus MC (Rotterdam)	365	295	15	81	5
Spaarne Ziekenhuis (Hoofddorp en Heemstede)	1463	1132	75	77	7
Tergooi (Blaricum en Hilversum)	541	416	8	77	2
Meander Medisch Centrum (Amersfoort)	1149	880	31	77	4
Het LangeLand Ziekenhuis (Zoetermeer)	295	224	21	76	9
Treant Zorggroep, concern	674	505	38	75	8
ZorgSaam Zeeuws-Vlaanderen (Terneuzen)	366	273	3	75	1
Noordwest ziekenhuisgroep, concern	1558	1160	86	74	7
Antonius Ziekenhuis (Sneek)	569	421	20	74	5
Van Weel-Bethesda Ziekenhuis (Dirksland)	191	141	6	74	4
Alrijne Ziekenhuis	772	560	61	73	11
Haaglanden Medisch Centrum	335	243	13	73	5
Sint Maartenskliniek (Nijmegen)	10	7	0	70	0

	Aantal opgenomen kinderen	Aantal kinderen bij opname gescreend op acute ondervoeding	Aantal kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed	Percentage kinderen bij opname gescreend op ondervoeding (%)	Percentage kinderen bij opname geclassificeerd als acuut ondervoed (%)
MUMC, Academisch Ziekenhuis Maastricht (Maastricht)	1186	820	24	69	3
Dijklander Ziekenhuis	495	336	19	68	6
Martini Ziekenhuis (Groningen)	686	438	23	64	5
IJsselland Ziekenhuis (Capelle aan den IJssel)	196	124	3	63	2
Ziekenhuis Rivierenland (Tiel)	586	358	28	61	8
UMC St Radboud (Nijmegen)	1621	964	113	59	12
Deventer Ziekenhuis (Deventer)	863	489	17	57	3
Onze Lieve Vrouwe Gasthuis (Amsterdam)	742	402	21	54	5

Conclusie

Het aantal ziekenhuizen dat 80% of meer van de kinderen bij opname screent op ondervoeding toont nog steeds, na al die jaren dat deze indicator bestaat, een stijgende lijn. In 2020 is dit toegenomen naar 72%. Wat aangeeft dat een langer bestaande indicator met een stabiel beeld nog steeds tot verbetering kan leiden. Dit wordt ondersteund in de toelichting van een aantal ziekenhuizen waarin staat beschreven dat multidisciplinaire teams aan de slag zijn gegaan met deze indicator.

Sinds 2008 is het screeningspercentage gestegen van 22% naar gemiddeld 83.8% in 2020. Het percentage kinderen met screeninguitslag 'ondervoed' bleek in 2020 5.2%. Dit is gelijk t.o.v. het jaar daarvoor.

Het aantal ziekenhuizen dat screent op het risico op ondervoeding m.b.v. 'STRONGkids' is gestaag toegenomen naar 90.1% van de ziekenhuizen. Er is een verschil tussen het screenen op het risico op ondervoeding en het vaststellen van acute ondervoeding. Om te screenen op het risico op ondervoeding adviseert de Stuurgroep Ondervoeding de 'STRONGkids' te gebruiken. Om acute ondervoeding vast te stellen worden op basis van gewicht en leeftijd (28 dagen – 1 jaar) of gewicht en lengte (1-18 jaar) de SD-score bepaald. Een hoog risico op ondervoeding volgens de 'STRONGkids' is niet hetzelfde als acuut ondervoed zijn.

Afsluitend

De indicatoren m.b.t. screening op ondervoeding bij in de kliniek opgenomen kinderen, behandeling van ondervoeding bij volwassenen, behandeling van ondervoeding bij kinderen, screening ondervoeding geriatrische patiënten zijn in het kalenderjaar 2020 voor het laatst uitgevraagd door de IGJ. Deze indicatoren worden reeds jaren uitgevraagd en laten nu een stabiel beeld zien. Veel ziekenhuizen werken actief aan het verbeteren van de processen rondom screening en behandeling van ondervoeding. De Stuurgroep Ondervoeding heeft in de zomer van 2020 focusgroepgesprekken gehouden met medewerkers uit diverse ziekenhuizen en gevraagd naar hun ervaringen met het signaleren en behandelen van ondervoeding bij volwassenen en het uitvragen van de indicator 'behandeling van ondervoeding'. Hierbij is aangegeven dat de indicatoren m.b.t. ondervoeding hebben geleid tot meer aandacht en acties voor het tijdig signaleren en behandelen van ondervoeding. Maar men twijfelt ook of de indicator "behandeling van ondervoeding" nog een goede weerspiegeling geeft van de kwaliteit van zorg. De gemiddelde opnameduur in het ziekenhuis is heden ten dage te kort om ondervoeding adequaat in het ziekenhuis te behandelen bij een groot deel van de patiënten. De Stuurgroep Ondervoeding pleit dan ook voor het opnemen van een indicator in 2023 die inzicht geeft in de kwaliteit van de transmurale voedingszorg door ziekenhuizen. Signaleren en behandelen van ondervoeding is bij uitstek een aandachtspunt dat in de keten opgepakt zou moeten worden. De Stuurgroep Ondervoeding zet zich graag in voor het mede ontwikkelen van een dergelijke indicator.

Bijlage 1: Resultaten kwaliteitsindicatoren screening en behandeling van ondervoeding kinderen 2008-2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Screening													
Instellingen (n)	34	63	79	87	88	90	91	90	78	75	77	72	72
Steekproef (n)	21	30	30	32	24	18	13	3	0	2	2	2	1
Steekproef (%)	62	48	38	37	27	20	14	3	0	3	3	2.8	1.4
Opmnames (n)	47.595	69.282	94.289	103.114	92.897	86.410	87.048	86.656	92.065	79.625	76.226	70.005	51.957
Gescreend (n)	10.539	30.567	46.054	53.985	58.946	61.391	65.973	65.720	73.201	63.301	60.933	56.563	43.556
Ondervoed (n)	993	3280	4422	4723	5010	4981	4551	4277	4.978	4.101	4.001	2.998	2.243
Gescreend gemiddeld (%)	44	54,8	62	80,6	69,1	73	78,8	80,5	80,8	82,2	81,5	83,4	83,8
SD	34,6	31,6	26,5	22,8	21,9	18,4	14,6	13,2	12,6	12,6	13,8	10,1	10,5
Gescreend gewogen gemiddelde (%)	22,1	44,1	48,8	52,4	63,5	71,0	75,8	75,8	79,5	79,5	79,9	80,8	83,8
Ondervoed gemiddeld (%)	12,7	13,2	10,9	7,1	8,6	8,6	7	6,7	6,6	6,4	6,8	5,3	5,4
SD	17,7	12,4	10,3	7,9	5,7	6,8	4,6	5,1	4,0	4,2	4,4	1,2	3,7
Ondervoed gewogen gemiddelde (%)	9,4	10,7	9,6	8,7	8,5	8,1	6,9	6,5	6,8	6,5	6,6	5,3	5,2
Behandeling													
Instellingen (n)	10	13	42	68	73	78	85	80	60	56	57	48	47
Continue meting (%)						36	56	91	95	97	96	100	100
Ondervoede kinderen op 4 ^{de} opnamedag (n)	30	537	383	434	561	874	1067	1096	1542	1443	1055	759	770
Ondervoede kinderen op 4 ^{de} opnamedag (%)	3	16	8	9	11	18	23	26	31	35	26	25	34
Adequate eiwit inname (n)	17	406	267	316	312	660	673	731	948	890	705	582	550
Adequate energie inname (n)	17	408	252	291	325	636	643	689	885	805	635	533	529
Adequate eiwit inname (%)	69,8	72,7	71	76,6	66,8	77	69,2	68,2	63,4	68,9	67,3	75,0	75,0
Adequate energie inname (%)	71,3	73,2	70,4	81	66,2	74,6	65,8	65,0	58,5	63,8	61,7	68,7	70,7
Adequate eiwit inname (gewogen gemiddelde %)	56,7	75,6	69,7	72,8	55,6	75,5	63,1	66,7	61,5	61,7	66,8	76,7	71,4
Adequate energie inname (gewogen gemiddelde %)	56,7	76,0	65,8	67,1	57,9	72,8	60,3	62,9	57,4	55,8	60,2	70,2	68,7